

De stille getuige. In memoriam, Frits Bolkestein (1933-2025)

Op 23 november 2001 reikte de VEB het Blauwe Bord uit aan eurocommissaris Frits Bolkestein. Het vermaarde Delftse aardewerk was jaarlijks voorbestemd voor de persoon die in dat jaar een opmerkelijke bijdrage had geleverd aan de belangenbehartiging van Nederlandse aandeelhouders. Bolkesteins inspanningen zagen op een open en concurrerende kapitaalmarkt in Europa en een vrije overnamemarkt.

Bezoekers in zijn Brusselse jaren als Eurocommissaris kan het Bord nauwelijks zijn ontgaan. Het aardewerk prijkte pontificaal in het midden van zijn vergadertafel. Met Bolkestein op de achtergrond, de handen altijd kenmerkend plat op tafel, de rug letterlijk gerecht. Geen verborgen agenda en altijd een heldere politieke boodschap. Met een dagelijkse vingerwijzing naar ons bord.

AANPAK MACHTSMISBRUIK

Bolkestein heeft veel betekend voor beleggers. Zijn Actieplan Financiële Diensten legde de basis voor de interne markt voor financiële diensten en kapitaal. Via de overnamerichtlijn werden minderheidsaandeelhouders beschermd, marktmissbruik hard aangepakt en beleggingsdiensten Europa-breed gereguleerd. En daarmee zijn we er nog niet. Door Bolkestein zijn banken en verzekeraars gebonden aan minimale kapitaal- en solvabiliteitseisen en moeten jaarrekeningen van beursgenoteerde bedrijven opgesteld worden naar internationale (IFRS) standaarden. Ook werd een innovatief nieuw model van regulering en toezicht in Europa geïntroduceerd dat tot de dag van vandaag behoorlijk goed functioneert.

De opzet was duidelijk. Alles werd in één alomvattend plan

**BOLKESTEIN
KENDE DE
EUROPESE
GESCHIEDENIS
ALS GEEN
ANDER EN WAS
EIGENLIJK
WARS VAN
POPULISME**

GERBEN EVERTS

is directeur van de VEB

verpakt en gestut door het vooruitzicht op meer economische groei. De Raad van Ministers en het Europees Parlement werd gevraagd vooraf in te stemmen met het totaalpakket. Vervolgens vlogen de wettelijke maatregelen soepel door de Brusselse wetgevingsmachine. Elk halfjaar werd de voortgang in EU-besluitvorming gemeten en werd bekeken hoever de afzonderlijke landen waren opgeschoten met vertaling van afspraken naar nationale regels.

ERUDIET TALENT

Dat bleek een recept tot voortvarendheid. Binnen de vooraf overeengekomen vijf jaar waren alle(!) 42 wettelijke maatregelen succesvol afgerond. Het speels gemak waarmee Bolkestein ministers en parlementariërs overtuigde van nut en noodzaak, proefballonnetjes doorprikte en risico's afwendde, gaf blijk van een groot politiek inzicht en erudiet talent. Als er een oud Chinees spreekwoord nodig was om z'n punt te maken, dan bleek het oosterse arsenaal aan mogelijkheden onuitputtelijk – óf zijn creativiteit. Ik heb sindsdien niemand op die positie gezien die dit niveau van effectiviteit evenaart.

Bolkestein kende de Europese geschiedenis als geen ander en was eigenlijk wars van populis-

me. "Hoe meer zielen, hoe meer vreugd" was aan hem niet besteed. Hij was tegen oostwaartse uitbreiding van Europa en stoorde zich aan de weinig kritische toetsing van kandidaat-lidstaten. Van de toetreding van Turkije was hij uitgesproken tegenstander en hij toonde zich verbolgen over het feit dat regeringsleiders zich na slechts vijftien minuten overleg daartoe (destijds althans) openstelden.

MOEDIG EN DOORTASTEND

Eenheid en vrijheid moesten wat Bolkestein betreft in goede verhouding staan. Je kon onderlinge solidariteit niet ongeclausuleerd testen. Centraal gezag dat niet herkenbaar is voor nationale minderheden wordt instabiel en leidt tot afwijzing. In de VS en in Europa zien we dat tegenwoordig helder gemanifesteerd.

Hij keek soms met enige jaloezie naar de VS. Onze geografische ligging, grenzend aan Rusland, was veel gecompliceerder. De VS had als homogene grote mogendheid van nature macht. Europa moest het hebben van invloed. Grote vergezichten over een federaal Europa waren aan hem niet besteed. Dat zou leiden tot teleurstelling en implosie van het democratisch zo belangrijke vertrouwen. Enkel met concrete resultaten op hoofdtaken kon de Europese legitimiteit versterkt worden en het vertrouwen van de Europese bevolking gewonnen. Bolkestein heeft moedig en doortastend Europa versterkt. Ergens ben ik er trots op dat ons Blauwe Bord daarvan een stille, maar zichtbare getuige was.